

La restauració del Castell del Brull

Estefania Martín García, arquitecta

Les primeres notícies històriques escrites del Castell de Sant Martí del Brull, així com el material arqueològic trobat l'any 1998 i durant l'excavació arqueològica d'enguany, daten la construcció d'entre els segles X i XV.

Els vestigis septentrionals que encara resten dempeus donen bona mostra de les diferents fases constructives del recinte fortificat que durant els segles que va ser ocupat fou víctima i testimoni d'un seguit d'episodis bèl·lics que varen assolir el territori.

Així mateix, la troballa d'una moneda de 1709 corrobora el seu usdefruit fins

ben entrat el segle XVIII, quan finalment fou abandonat i en endavant fortament espoliat.

Els objectius del projecte de consolidació i adequació a la visita de les restes del castell, plantejat conjuntament amb l'arqueòleg Javier Fierro Macià del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona (SPAL), busquen recuperar el perímetre construït i definir el recinte interior del castell a través d'una restauració que permeti valoritzar les estructures i els espais descoberts, alhora que garantir la seva pervivència. Els criteris d'intervenció prioritzen conservar l'aspecte vetust de les restes amb una restauració acotada i es fonamenten en

ESPECIAL RESTAURACIÓ CASTELL DEL BRULL

la discernibilitat i la didàctica constructiva de les estructures (coexistència de dos sistemes constructius).

A tal efecte es segueixen els preceptes de les cartes internacionals del restauro arquitectònic i la metodologia de treball del SPAL.

La construcció del castell es fonamenta sobre la roca natural que aflora de forma irregular i obliga als murs a absorbir els desnivells. A la muralla perimètrica s'hi distingeixen dues fases de construcció diferent, basades en dos panys de maçoneria de tres fulls, amb els fulls exteriors de carreus amb les cares vistes treballades i les interiors desbastades per lligar-se amb el nucli central d'argamassa (de rebles i morter de calç).

La primera fase es va realitzar amb carreus de pedra calcària gris-blanca tallada a escoda o maceta i la segona fase, de reforç, va ser executada amb un carreuat de pedres sorrenques vermelles escairades i de gran format (folre torre nord-est).

Ambdós murs segueixen un aparell a trencajunts de filades regulars horitzontals agafades amb morter de calç i àrid vermell de diferent granulometria, propi del terreny argilós local, formalitzant junts enfonsats. Tot i així els aparells del pany visible de tramuntana i de la torre nord-oest recuperada, permeten identificar una sub-fase que integra petits carreus de sorrenca vermella.

La present campanya arqueològica, dirigida per Catarqueòlegs, ha posat de manifest el pany inferior (1,70m) del mur de tramuntana, la definició del contrafort massís i cilíndric que s'hi trava al bell mig, la troballa de la torre situada a nord-oest i finalment l'aflorament de la base del mur de ponent.

Aquests elements delimiten un recinte de forma pentagonal i asimètrica, amb torres circulars a les cantonades, que corroboren la interpretació feta per l'arquitecte Josep Maria Pericas l'any 1916. Tanmateix, s'han trobat vestigis de la compartimentació interior que mostren una primera fase de maçoneria de carreus lligats amb morter de calç (mur est-oest i nord-sud) i una segona fase de paredat de carreus lligats amb argila i erigit sobre un llit de sorra compactada (murs migjorn i banc).

Tenint en compte els resultats de la recerca arqueològica, l'estat de conservació dels murs i les fases de construcció històrica, les tasques que s'estan desenvolupant es basen en la consolidació puntual de les estructures que ho necessiten, la fixació de peces originals deteriorades i la restauració dels murs ensorrats o espoliats seguint l'aparell existent, tot emprant carreus de recuperació dels estrats d'enderrocs del propi castell (seleccionant calcàries blanques o sorrenques vermelles segons l'element) i lligant-los amb morter de calç pigmentat i dosificat segons les característiques dels morters originals.

ESPECIAL RESTAURACIÓ CASTELL DEL BRULL

Els paraments exteriors dels murs de tramuntana i de llevant van ser exhaustivament espoliats i presentaven el nucli interior d'argamassa erosionada. La intervenció d'ambdós panys es basa en la protecció del nucli i la restauració del seu aspecte exterior a través de la recuperació de part de l'alçària del full visible, fins arribar a la cota de nivell interior, tot deixant el coronament graonat. Aquest remat evoca als diferents episodis d'espoli i permet fer aigües fora. Així mateix, el parament de llevant va necessitar el recalcamet puntual de zones malmeses amb la introducció de pedres heterogènies de grans dimensions, seguint la tècnica original de la banquetta de fonamentació. Les torres i el contrafort havien perdut part dels carreus que definien el sòcol circular i el contacte directe amb el terreny comprometia la seva conservació front els agents atmosfèrics.

La restauració de la base ha consistit en la col·locació de tres filades de carreus que copsen el nucli interior descarnat deixant palès el moment d'ensorrament. D'aquesta manera es conserva la lectura estratigràfica de les diferents fases de construcció i destrucció del castell i es

garanteix la discernibilitat per mitjà d'una malla col·locada entre la cota del vestigi original i la part restaurada. Als murs interiors s'empra la mateixa tècnica, tant per la capa de sacrifici i protecció del coronament dels murs com per la recuperació parcial de les lloses bisellades amb acabat superficial piconat del banc perimètric.

En quant als espais interiors, es conservarà la roca vista central i s'unificarà la cota de pas general a la del segle XV, per la qual cosa es disposarà d'una malla geotèxtil sobre la que es farà l'estesa de graves per protegir els estrats inferiors dels àmbits descoberts. Per altra banda, s'ha tornat a arrebossar amb morter de calç el reforç i el coronament del pany de tramuntana realitzat pel SPAL l'any 2000, per tal de restaurar el seu aspecte inicial de llacuna murària, aplicant una veladura que l'integra cromàticament al conjunt.

El visitant pujarà les escales existents del turó i recorrerà la muralla recuperada de tramuntana, pujarà tangencial a la torre nord-oest i accedirà al recinte a través d'una escala-pont de fusta flotant situada a sud-oest. En aquest punt trobarà panells

RESTAURANT · BAR
El Castell
DEL BRULL

Camí del Castell, s/n, 08559 El Brull · (Barcelona)
Tel. 93 884 00 63 · www.elcastelldelbrull.com

ESPECIAL RESTAURACIÓ CASTELL DEL BRULL

informatius i iniciarà la visita a través de la petita sala de ponent, de 3,10x3,80m, que conserva restes del paviment de morter de calç del s.XV i una llar de foc.

A continuació pujarà el graó de fusta que completarà el replà de pedra existent per arribar a l'àmbit central, a migjorn, que conserva la roca natural per la que es circulava temps ençà i dos graons de l'escala que duia a la planta pis. Com una catifa protectora sobre els graons de l'escala històrica s'estendrà una petita plataforma-mirador de fusta des d'on es podrà contemplar el paisatge i la sala de llevant, d'aproximadament 10,30x3,50m, que encara conserva el marxapeus petri

pel qual s'accedia. Baixant del mirador s'accedirà a la gran sala de tramuntana de 12,50x4,00m, on hi destaca el forn i el treballat banc petri perimetral. Els elements introduïts es realitzaran amb materials i dissenys senzills, alhora que es reutilitzaran les baranes de la plataforma anterior (2012). Gràcies a l'Ajuntament del Brull finalment es podrà recórrer les restes del castell que durant anys es convertí en una preuada pedrera local assortint l'erecció d'algunes construccions del municipi, si més no, la fortificació va expandir els seus límits muraris i avui dia cospa terrenys enllà del turó on es va fundar gràcies a la conquesta espontània d'altres edificacions.

